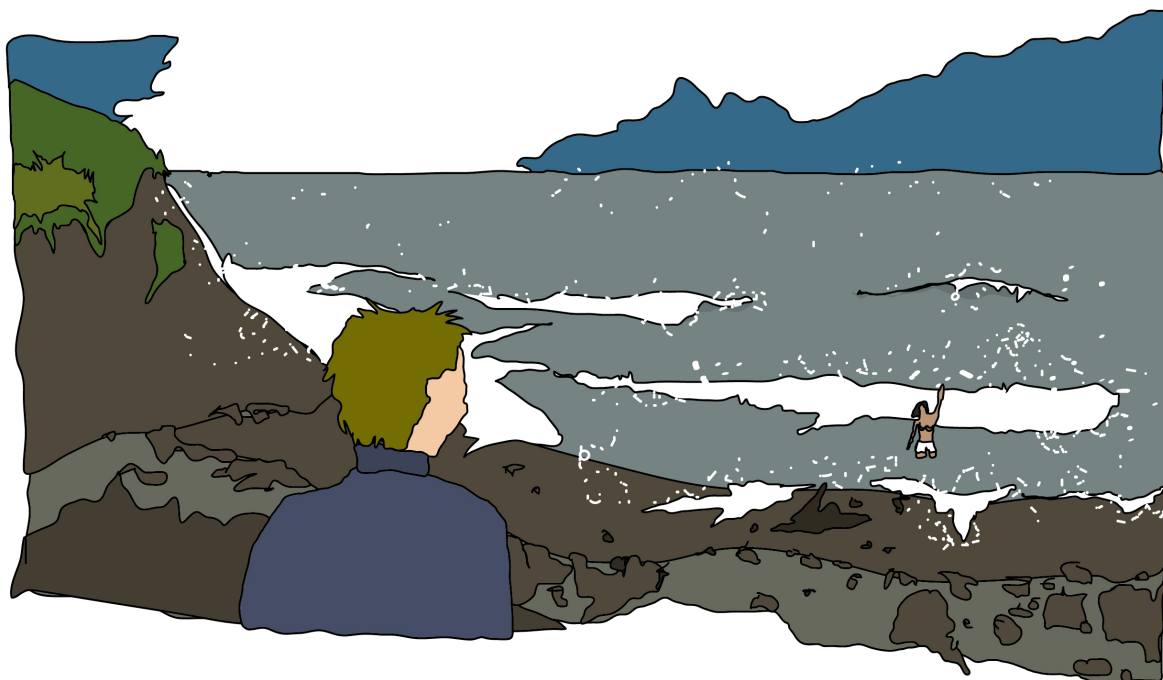

DOTZE FICCIONS SOBRE EL FUTUR D'EUROPA

El mar gris

Eluned Gramich

Pau Badia

Traducció d'Isabel Margelí

M'estava esperant vora el campanar del poble, amb barret i un abric llarg i blau cordat fins a la barbeta. A terra, als peus, hi tenia una bossa flonja. Quan m'hi vaig apropar, em va saludar amb la mà i va dir:

—Hola, soc la Frena.

Tenia la veu alegre, cosa que em va sorprendre. Els que venien de fora acostumaven a estar irascibles després de viatjar tot el dia amb la furgoneta d'en Big Ianto.

—Ets en Iestyn, oi?

Vaig tossir una mica.

—Sí.

—Ve de *iustitia*, que és 'justícia' en llatí. Ho vaig mirar a Internet —em va explicar amb un somriure.

Ningú no havia buscat mai el meu nom a Internet i no vaig saber què dir, així que vaig recollir-li la bossa i em vaig posar a caminar. La noia em va seguir, agafant-se el barret perquè la brisa del final de l'estiu no l'hi fes caure. Estava decorat amb flors de roba daurades.

De Dwynod a casa hi havia un bon tros, però la noia no es queixava. Em va estar preguntant coses sobre el poble: els habitants, la indústria, l'idioma... Jo em limitava a somriure i a arronsar les espatlles, perquè desconeixia les respostes. Aleshores tenia setze anys i no anava a escola tan sovint com hagués calgut. A mesura que la noia parlava, em va anar envaint el cansament: tant de bo m'haguessin deixat tranquil durant les setmanes de vacances, per una vegada. Però no: un altre cop me les havia de passar fent de guia turístic. Sort que aquesta era bonica.

La mama era a la cuina quan vam arribar. Repenjada al taulell, fumava al costat de la pica amb la finestra oberta. Duia una bata que en principi havia estat lila però que ja era d'un gris desgastat. La veu d'en Frank Sinatra s'escampava des de la ràdio que hi havia prop dels fogons.

La mama va alçar els ulls i va apagar la cigarreta clavant-la en un platet.

—Benvinguda. —El seu anglès sempre sonava estrany. Bulliré la tetera, sí? Què beus?

La noia va insistir que prendria el que tinguéssim i ben bé de la manera que ho preparéssim.

—Amb llet, si he d'escollir!

—Un te, doncs —va fer la mama mentre baixava les tasses bones.

Havia tapat la taula amb unes estovalles blanques i gruixudes i hi havia posat sobretaules de punta, forquilles elegants i unes pinces per al sucre que no fèiem servir mai.

La Frena es va oferir a ajudar, però la mama no va voler. No cal, va dir, i la noia es va posar a mirar la fotografia de família del costat de la porta. Hi sortíem tots tres asseguts al que queda del castell de Dwynod: la mama a la dreta, el papa a l'esquerra i al mig, jo, un nano

rodanxó fent una ganyota estúpida. Era abans de la separació i dels problemes amb la granja, i molt abans de l'accident a la cala de Lôntywod. La noia es va estar mirant la foto més estona de la que m'hagués agradat. Com a mínim no va preguntar pel papa. Potser ja n'hi havia informat algú de l'agència.

—Teniu una casa molt bonica —va dir. Ai, no me'n recordava: us he portat una cosa.

En el moment de despenjar la seva bossa de la meva espatlla, em va fregar el pit amb les mans i això em va provocar un pessigolleig inesperat que em va fer recular, una mica trasbalsat.

—No és res de l'altre món —va comentar la Frena tot traient el regal.

La mama el va desembolicar mirant de no trencar el paper de colors i en va treure un gosset de fusta rabassut i de pèl llarg. Se'l va mirar mentre el girava de totes bandes.

—Oh, és preciós, gràcies —va dir, inexpressiva, i se'l va ficar a la butxaca de la bata.

—Em van parlar d'aquesta granja. I vaig pensar: ah, els agradaran els gossos.

La mama va vessar l'aigua calenta; tres bosses de te en una tetera. No era la primera vegada que una de les nostres visites es referia a "la granja". El cert era que vivíem en una casa de camp. La mama s'havia venut les terres uns anys després que morís el papa, i també els animals. Per quatre cèntims, ja que la meitat de les terres no es podien conrear a causa dels aiguats.

La Frena es va treure l'abric; a sota hi duia un vestit que ningú del poble no s'hagués posat mai: una brusa llarga feta de retalls vistosos. Ens va pescar a la mama i a mi mirant-nos.

—Me'l vaig fer jo —ens va explicar.

—Molt bonic. —La mama feia tota la nostra roba amb la màquina Singer de la sala del davant. Li va allargar la tassa—. A la caps a hi ha galetes.

—Qué bones, gràcies.

L'agència es enviava nois perquè jo soc un noi. Acostumen a posar nois amb nois i noies amb noies, i no sé per què aquell cop va ser diferent. Jo tenia deu anys quan la mama va començar amb allò. Érem l'única "família amfitriona" d'aquella banda del món. A altres famílies de Dwynod no els agradava la idea de tenir estrangers a casa, mentre que a la mama no li feia res. A més, necessitàvem els diners. Teníem demanda perquè érem escassos. Els pares rics del continent volien enviar els seus fills a algun lloc aïllat i pintoresc. I sé que eren rics perquè el visat era car, tant com els vols, i a més s'hi afegien taxes dels ajuntaments després de la separació. Impostos i coses. Els visitants arribaven de grans ciutats del continent, avesats a un altre tipus de vida. Duïen portàtils i mòbils i uns aparells especials al canell que els mesuraven les pulsacions. Quan baixaven a sopar i veien

pa, mantega i pernil en conserva damunt la taula, feien fotos d'amagat i les enviaven a la família. Segurament haguessin volgut anar als Estats Units. Però tant li feia: aprenien una mica d'anglès, la mama cobrava i jo sabia que no els tornariem a veure.

—Són joves. No en saben més —deia la mama.

Una vegada un noi es va queixar tant del nostre menjar, que els seus pares van enviar un paquet. El van parar a la duana, és clar, i el noi va agafar una enrabiada quan la mama es va negar a anar a buscar-lo a la ciutat. Va dir que ens alimentàvem de greix i de pa com a l'edat mitjana i que era un miracle que no tinguéssim raquitisme. La mama no va contestar; va inclinar el cap amb fredor i no li va parlar fins al dia que va marxar.

Després del te, vaig ensenyar a la noia la seva habitació.

—De veritat que no portes res més? —li vaig preguntar quan va deixar la bossa damunt del llit-. Gairebé tothom ve aquí amb jo què sé, tres o quatre maletes. Ja saps que aquí no es pot comprar gran cosa.

—Perfecte! Una persona no és allò que compra, oi?

Davant d'això, tampoc no vaig saber què respondre.

L'habitació d'ella havia estat la dels meus pares. Per això tenia llit de matrimoni, armari i vistes al jardí principal. La mama s'havia conformat a dormir a baix, al sofà llit, un fet que amagava als visitants.

Va semblar que a la noia li agradava.

—Que antic i preciós que és tot.

—Si tu ho dius —vaig contestar.

Uns dies més tard, la mama va quedar amb en Big Ianto perquè ens portés a la costa. Ens va apuntar a un passeig comunitari amb uns jubilats de Dwyndod que la mama havia vist anunciat al diari del poble. Vaig notar que no havia dormit; ens volia fora de casa.

A la Frena li va semblar una idea fantàstica. Allà d'on era ella, no hi havia mar, em va explicar mentre embolicava amb paper de diari els nostres entrepans d'ou. Era un dels motius que l'havien fet triar Dwyndod per a fer la seva "immersió" en l'anglès: que li encantava nedar a la natura. De fet, va dir, s'havia hagut de barallar per aconseguir una plaça aquí: l'agència semblava molt estricta amb la norma de noies amb noies.

Vaig tibar la mandíbula en el moment que vaig saber que volia nedar allà, a la mar d'Irlanda.

—Està geladíssima —la vaig avisar. Ella em va mirar somrient. De veritat que és perillosa:

de tan freda, se't pot parar el cor.

Vaig mirar la mama per buscar suport, però ella aguaitava per la finestra de la cuina, per si veia la furgoneta, amb un cigarro apagat a la mà.

—Deus estar content de tenir una amiga passant l'estiu a casa. Suposo que, si no, estàs una mica sol —va dir en Ianto mentre feia una ullada al retrovisor.

Vaig arronsar les espatlles. Jo no em sentia mai sol. Tenia la mama, i més o menys cada setmana feia autoestop fins al club de la Joventut Grangera, on em gastava les monedes en cerveses amb la colla.

—Està bé la teva mare? —em va preguntar la Frena. Em va saber greu que en Big Ianto ho sentís.

—És clar que sí.

Es va quedar callada un moment.

—He dit res dolent?

Vaig fer que no amb el cap.

—És així sempre? —va continuar, després d'una altra pausa. Callada, vull dir.

—De què vols que parli, aquí?

En Ianto va riure.

—*Yn union, gyfaill! Yn union* —'Exacte'.

Un silenci incòmode va agafar forma i va créixer entre nosaltres. La Frena podia ser molt complicada. Els visitants anteriors no m'havia costat gens ignorar-los, i a ells encara menys ignorar-me a mi, tot el dia jugant amb el mòbil i de nit fent anar el portàtil. Però la Frena no duia res d'això. Mare meva, les preguntes no semblava que se li acabessin mai. I sempre es llançava a fer una activitat o altra, escales amunt i avall i fent tremolar tota la casa, obligant-me a sortir a passejar o a cosir o a pintar amb aquella ximpleria d'aquarel·les que tenia. Un matí que em va saludar en la meva primera llengua —*Bore da!*—, em va traspalsar tant, que me'n vaig tornar al dormitori. Semblava que no entengués que aquí tot era diferent: Dwyndod no era un lloc per venir a enlluernar-se. Dwyndod era un lloc on te n'anaves sortint de les coses com podies i on miraves de no pensar gaire. La joia de la Frena em va fer l'efecte d'una ceguesa premeditada davant d'una realitat merdosa. Vaig pensar que l'odiava.

—No t'empipis, Iestyn, sisplau.

Tenia la cara inclinada cap a mi, amb la mirada fosca y la boca allargada. Les clapes de llum li corrien pel cos mentre avançàvem.

Se m'estaven assecant els llavis.

—No m'empipo —vaig contestar.

Em va tocar el dors de la mà d'una manera amistosa.

—M'agradaria saber moltes coses sobre vosaltres i la granja. Per exemple, com us anava abans de la separació?

—No em parlem, d'això —va dir en Big Ianto tot apujant el volum de la ràdio. No vull sentir aquesta fotuda paraula dins del meu vehicle.

—Perdó...

La Frena va tancar els ulls i els va estrènyer, i durant un moment aterridor em vaig pensar que en Ianto l'havia fet plorar; per això li vaig tornar el gest amistós i li vaig tocar la mà, que tenia damunt la cuixa, i ella, en lloc d'ignorar-ho, va agafar la meua i se la va quedar fins al final del trajecte.

*El lloc on havien quedat els Excursionistes (que es com es feien dir) era una zona d'aparcament, uns kilòmetres a l'oest de Dwyndod. Allà hi havien deixat els Range Rovers y consultaven uns mapes plastificats, que havien desplegat damunt dels capós. Els Excursionistes eren jubilats o, com a mínim, gent de la zona que no treballava. Jo els coneixia perquè eren avis de companys de l'escola.

—Escolta, amb qui vens, Iestyn?

Em preguntaven per la Frena; ella, tan oberta i entusiasta, estava cofoia davant d'aquella curiositat. A més, portava uns pantalons de pana que tothom va coincidir que eren el pitjor que et pots posar per fer una caminada llarga.

—I què et sembla tot això d'aquí?

—És una meravella, de debò, estic aprenent moltes coses, amb tanta natura i tanta gent interessant. Ahir en Iestyn em va ensenyar uns porcs, no n'havia vist mai cap de veritat. Són molt grans!

Els Excursionistes van riure, però a mi em va fer una vergonya que em moria. Em va semblar com si poguessin veure-hi dins meu, esbrinar el motiu real que li ensenyés a la Frena els porcs Tamworth d'en Dafydd Llangrest, que la portés a la granja d'en Dafydd per aquell camí farcit de flors. Optimista, beneit.

Avui, almenys, seria diferent. Els Excursionistes la distraurien i jo podria tornar a gaudir de

la soledat, per fi, com feia la mama a casa. Em vaig preguntar, mentre ens obríem pas entre els esbarzers, què devia estar fent, ara que nosaltres no hi érem. Me la vaig imaginar posant un disc i seient a la butaca amb les cames creuades, els ulls tancats i satisfeta. També m'hi vaig imaginar la Padi, ajaguda damunt dels seus peus descalços, escalfant-se'ls, i em vaig adonar que aquella escena era impossible, perquè la nostra gossa Padi s'havia posat malalta feia dos anys i en Dafydd Llangerch la va haver de sacrificar.

No pensis, em vaig dir; camina i prou. El camí de la costa era esgotador, perquè anava de pujada i de baixada. A més, estava molt desgastat: en alguns punts desapareixia del tot i havíem de baixar de cul. Els Excursionistes n'eren uns experts, encara que alguns d'ells ja fossin a la setantena; atlètics i forts, en sabien, de roques i de mareas. El mar era d'un gris profund que amb prou feines es distingia del cel. Però no em vaig fixar gaire en l'aigua: només sentia la Frena que en tornava a parlar, per saber si s'hi podia entrar per algun punt.

—Al costat de Lôntywod hi ha una caleta —li va dir una dona, a qui jo coneixia per Efa Dynbych. És on anem ara. Després, la marxa es complica. El mar s'ha empassat bona part de la costa de cap al sud. Quan hi ha marea baixa, es veuen els terrats i els fanals de Lôntywod tal com era.

No m'agradava aquella conversa sobre el poble enfonsat. Vaig alentir el pas i em vaig quedar al darrere. No pensis en la mama, em vaig dir. No pensis en Lôntywod ni en la separació. No pensis en el mar. Massa coses per no haver-hi de pensar. Sort que hi havia la Frena, caminant allà al davant amb aquella roba estranya i entenedridora. El barret de flors grogues li amagava la cara. Abans, quan m'havia agafat la mà, tenia la pell suau i una mica freda, fins que se li havia escalfat tant com la meva.

No pensis en la Frena, em vaig dir. Marxarà aviat.

De fet, millor no pensar en res en concret, millor abstreure's, deixar-se endur, sol i segur, per aigües plàcides.

—Oh, mare meva! —va exclamar algú en anglès. Aleshores vaig veure que la Frena baixava corrents fins a una esquerra que hi havia al cingle. Va desaparèixer roca endins i, al cap d'un segon, en va tornar a sortir.

—Una cova!

—I no és una cosa qualsevol —va dir l'Efa. Aquí hi vivia un ermità fa mil anys. Fixa't en la roca tallada: veus aquella creu d'allà?

Si hagués sabut que hi anàvem, m'hauria quedat a casa. No estava segur que fos el mateix lloc (jo era molt petit quan havia passat), però tenia la sensació que no érem gaire lluny. El sol ens encegava en sortir entre els núvols. Els Excursionistes es van treure les motxilles i es van instal·lar per dinar. Jo m'hi vaig afegir mentre intentava no pensar en el papa.

—Quina vida més horrible —estava dient la Frena—. Aquí assegut tot el dia, sol en aquest forat, passant fred i gana.

—El venia a veure gent per demanar-li miracles.

—Però mira si n'és, de petit! Mira, Iestyn!

Em va agafar el braç per arrossegar-me a l'interior del cau de l'ermità. L'aire era fresc per la pedra calcària. Era més gran del que semblava des de fora, però tot i així la cuixa d'ella feia pressió contra la meua. Els cabells li feien olor de mel. Vaig pensar que no em faria res viure allà. Sol o en companyia.

—Uf, quin horror —va declarar la Frena mentre tornava a sortir, arrossegant els peus. L'ambient era espantós, oi?

—Està bé.

Un cop fora, va respirar a fons l'aire salat, gairebé delerosa, i va contemplar la platja.

—Aniré a fer un bany. No us mengeu tots els meus entrepans, eh? —Va riure tot fent mitja volta.

Li vaig agafar el braç.

—No.

—Per què? —Va tornar a riure, com si estiguéssim jugant.

—No és segur.

Els Excursionistes es van mirar els uns als altres; jo sabia què estaven pensant. L'Efa Dynbych em va posar una mà a l'espatlla.

—Només farà una remullada, Iestyn. —Ho havia dit amb llàstima.

—El mar és imprevisible —vaig respondre. Aquella paraula l'havia sentida sovint, després de l'accident.

—No li passarà res.

—Per què no vens amb mi? —va proposar la Frena. Ens vigilarem l'un a l'altre.

—No, gràcies.

Malgrat tot, vaig baixar amb ella a la platja, vaig apartar la vista mentre es despullava i vaig tornar a mirar quan va anar a acostar-se al mar, tan sols amb unes calces blanques.

Quan l'aigua li va llepar els peus, va deixar anar un xisclet.

—És veritat: està congelada!

No vaig poder ignorar els seus pits, la manera que els mugrons se li van girar una mica amunt, ni el seu estómac, rodó i amb aspecte suau.

—Iestyn?

Vaig creuar els braços i vaig cridar:

—No t'allunyis gaire.

—D'acord, "papa"!

Vaig remugar. El mar em va semblar més mogut ara que ella era a l'aigua, amb unes onades que arribaven amb fúria i esclataven amb escuma blanca. La seva pell clara destacava en una aigua que semblava bruta. I aleshores, quan es va submergir en el mar, ja no es va posar de peu. Va anar nedant oceà enllà, però tan sols se li veien els braços per damunt de les onades.

—Massa lluny —vaig murmurar.

No vaig poder evitar pensar en el dia que en Big Ianto va venir per dur-nos a l'oficina del forense, perquè identifiquéssim el cos. I en aquell altre dia, abans, quan jo era petit i la separació era recent i el problema amb la granja estaven començant, i el papa em va dur a veure la cova de l'ermità. Durant la caminada em va explicar que el cervell allibera endorfines quan deixes de poder respirar, i que si s'hagués de llevar la vida, ho faria ofegant-se. Recordo que vaig decidir no contestar-li.

—Frena! Ja n'hi ha prou, Frena! —Els seus braços ja no eren visibles damunt de l'escuma. Tan sols la corona fosca del seu cap avançava cada cop més endins—. Frena!

No pensis, em vaig dir. Abstreu-te.

Però costava, era impossible ignorar allò que s'estenia davant meu. El cor em batejava frenèticament al pit.

—Frena!

Vaig mirar enrere. Els Excursionistes s'havien desplaçat a un tros de gespa que hi havia cingle amunt. Vaig agitar els braços, però no van reaccionar. Vaig cridar cap a ells. Vaig xisclar. No res. Estava jo sol. Tenia els punys closos i les ungles se'm clavaven a la carn. "Merda, Déu meu, merda." De nou vaig mirar el mar i el corrent brutal i palpitant que s'endua la noia.

—Una altra vegada, no, sisplau. Torna, torna.

Un braç va sortir disparat enlaire, després una mà i després res.

No pensis.

Em vaig treure les sabates.

No pensis.

I em vaig preparar per a l'aigua gèlida.

Dotze ficcions sobre el futur d'Europa

Cap a Europa

Petar Matovič

Diari rellegit i reescrit en primera i tercera persona

Mireia Sallarès

Dos bitllets a Namíbia

Djaimilia Pereira de Almeida

Dues lletres

Nina Yargekov

El mar gris

Eluned Gramich

El sistema de signes de Sala-Babot

Borja Bagunyà

Europa està perduda

Kate Tempest

La ficció europea

Cristina Morales

L'odi

Kallia Papadaki

Poemes sobre Europa

Juana Adcock

Reflexions sobre el futur d'Europa des d'una avioneta
laosiana

Irene Solà

Rondalla de la matança

Martí Sales

Eluned Gramich

Eluned Gramich és escriptora i traductora. L'any 2015 va guanyar el premi gal·lès per a autors novells amb l'obra *Woman Who Brings the Rain*. Ha publicat textos en diferents antologies col·lectives com ara *Stand* (2014), *Rarebit: New Welsh Fiction* (2014), *The Lonely Crowd* (2015) i *New Welsh Short Stories* (2015).